26-мĕш çул тухать. Хакĕ 20 пус.

1943
ИЮЛЬ
14
ЮНКУН
143(6389) №

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

Чăваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ

Кашни колхозрах ача ясли пултăр

Тырпулсене пухса кĕртмелли хĕрӳллĕ вăхăтра кашни колхозникăн ĕçе хутшăнни кирлĕ. Вăй-питти арçынсем отечественнăй вăрçă фрончĕсене кайнă пирки колхозри пĕтĕм ĕçе халĕ хĕрарăмсем тытса пыраççĕ. Çавăнпа та эпир хĕрарăмсене, вăл шутрах ача амăшĕсене те, ĕçе хутшăнма мĕнпур условисене туса панипе тырпулсене пухса кĕртес ĕçĕн ăнăçлăхĕ килет. Çакна шута илсе партипе правительство пире хирти ĕçсем пуçланиччен 10 кун маларах колхозсенче ачасен яслисемпе площадкисене тата пĕрлешсе апатланассине организацилеме хушаççĕ.

Тырпулсене вăхăтра тата пĕр тăкмасăр пухса кĕртес тесе тăрăшакан районсемпе колхозсенче ачасен яслисемпе площадкисене тахçанах ĕнтĕ организациленĕ, унта ача амăшĕсем пурте колхоз хирĕнче ĕçлеме тăрăнаççĕ, вăйлă тырпул туса илсе фронта пулăшассишĕн кĕрешеççĕ. Сăмахран, Вăрмар районĕнчи Уравăшри «Майăн 1-мĕшĕ» колхозра тахçанах ĕнтĕ ясли уçнă. Кунта ясли валли лайăх та таса çурт уйăрса панă, яслире ĕçлекен кадрсене хатĕрленĕ, ачасене валли сĕтел-пукансем, чашăк-тирĕксем, вылямалли теттесем тата ыттисем те çителĕклĕ туянса панă. Колхозри 56 ача яслире тутлă та сĕтеклĕ апат çиеççĕ, вăхăта савăнăçлă ирттереççĕ. Ахальтен мар ĕнтĕ çак колхозра хĕрарăмсем пурте колхоз ĕçне хутшăнаççĕ, колхоза пур ĕçсене те вăхăтра туса ирттерме пулăшаççĕ. Çакăн пек колхозсене татах та илсе кăтартма пулать. Сĕнтĕр районĕнчи «Красное Сормово» колхоз 50 ача валли, «Колос» колхоз 120 ача валли яслисем уçнă, çак районри «Новый путь» колхозра ялан ĕçлекен ясли организациленĕ.

Анчах яслисем уçни колхоз пурнăçĕнче пысăк вырăн йышăнса тăнине чылай çĕрте ăнланмаççĕ-ха. Июлĕн 1-мĕшĕ тĕлне республикăри 20 районра 106 ясли кăна организациленĕ. Октябрьски, Первомайски, Вăрмар, Шăхасан районĕсенче пĕр ясли те уçман. Çак районсенчи çĕрĕç пайĕсен руководителĕсем, яслисен ĕçне хакламасăр тăрса, калама çук пысăк йăнăш тăваççĕ.

Республикăри колхозсенче пĕтĕмпе 26.456 ача валли 1.548 ясли организацилемелле, халĕ 4.044 ача валли кăна уçнă-ха. Çапла ĕнтĕ яслисем организацилес ĕç республикăра питех те çителĕксĕр пулса пырать. Çакă мĕнрен килет-ха? Вырăнти хăшпĕр работниксем ясли организацилессине пĕчĕк ĕç тесе шутлаççĕ. Колхозсенче яслисемпе площадкăсем уçни тырпулсене вăхăтра пухса кĕртме пулăшнине, вăл ачасен сывлăхне сыхлама тата вĕсене йĕркеллĕн пăхса ӳстерме кирлине ăнланмаççĕ. Çавăнпа та тĕрлĕ сăлтавсемпе витĕнсе яслисем уçмасăр тăраççĕ.

Хăшпĕр юлташсем кадрсем çитменни çине переççĕ. Çав вăхăтрах çав кадрсене хатĕрлес тĕлĕшпе нимĕн те тумаççĕ. Сăмахран, Элĕк тата Шăхасан районĕсенче яслисенче ĕçлекен сестрасене вĕрентсе хатĕрлес тĕлĕшпе курссемпе семинарсем организацилемен. Элĕк районĕнчи сывлăха сыхлас ĕç пайĕ курс ирттерме тытăнса пăхнă. Анчах ВКП(б) райкомĕпе райçĕрĕç пайĕ пулăшман пирки курса вĕренме пĕр çын та пыман. Кадрсем хатĕрлес ĕç çавăн пекех Октябрьски районра та начар пулса пынă. Çак районсенчи руководительсем халĕ ĕнтĕ кадрсем çитмеççĕ тесе яслисем уçма чарăнса тăраççĕ.

Тӳрех калас пулать, Чăваш АССР Наркомземĕпе Наркомздравĕ те яслисенче ĕçлекен кадрсене хатĕрлес тĕлĕшпе çителĕксĕр ĕçленĕ. Планпа палăртнă тăрăх курссенче 733 çын вĕрентсе кăлармалла пулнă пулсан, 410 çын кăна, семинарсенче 1.690 çын вĕрентсе кăлармалла пулнă пулсан, 600 çын кăна вĕрентсе кăларнă.

Хăшпĕр колхозсем апат-çимĕç çук тесе яслисем уçмасăр тăраççĕ. Çакна тĕрĕс тесе йышăнма çук. Ача амăшĕсемпе ачасемшĕн тăрăшакан колхозсем ясли валли апат-çимĕç яланах тупма пултараççĕ. Сăмахран, мĕншĕн-ха Элĕк районĕнчи колхозсенче ача амăшĕсенчен апат-çимĕçсем пуçтарса яслисем организацилеме май çук? Çакна тума пулать, анчах тăрăшни кирлĕ. Тăрăшни вара чылай чухне çитмест.

Райисполкомсемпе çĕрĕç пайĕсем, сывлăха сыхлас пайĕсемпе сывлăха сыхлав органĕсем ачасен яслисемпе площадкисене организацилес тĕлĕшпе тимлĕн ĕçлеме тытăнсан, тырпулсене пухса кĕрес вăхăт тĕлне кашни колхозра яслисем организацилеме пулать. Çак ĕçе пурнăçа кĕртни пире ялхуçалăх ĕçĕсене ăнăçлăн вĕçлеме пулăшĕ. Тĕрлĕ сăлтавсемпе витĕнсе ларма пăрахмалла, пĕр кун та тăхтамасăр кашни колхозрах яслисемпе площадкăсем уçма тытăнмалла.

Кашни колхозра ачасен яслисемпе площадкăсем пулччăр!

Ялти пĕр ача амăшĕ те уйхир ĕçĕсен тулашĕнче ан юлтăр!

Совет Информаци Бюровĕнчен

ИЮЛĔН 12-МĔШĔНЧИ ОПЕРАТИВНĂЙ СВОДКА

Июлĕн 12-мĕшĕнче пирĕн войскăсем ОРЕЛПА КУРСК тата БЕЛГОРОД енĕсенче тăшманпа малалла çапăçнă. Белгород енче уйрăмах вăйлă çапăçусем пулса пынă.

Пирĕн войскăсем Орелпа Курск тата Белгород енĕсенче пĕр кун хушшинче çапăçусенче нимĕçсен 122 танкне персе çĕмĕрнĕ е пĕтерсе тăкнă. Сывлăшри çапăçусенче тата зенитнăй артиллери нимĕçсен 18 самолетне персе антарнă.

Тĕрĕсленĕ даннăйсем тăрăх, июлĕн 11-мĕшĕнче Орелпа Курск тата Белгород енĕсенче сывлăшри çапăçусенче тата зенитнăй артиллерирен персе нимĕçсенне 31 самолет мар, 71 самолет ӳкернĕ.

☆ ☆ ☆

Орелпа Курск енче пирĕн чаçсем тăшманăн атакисене сире-сире янă. Тăшман халĕ ĕнтĕ атакăсене малтанхи кунсенчи пекех пысăк вăйсемпе мар тăвать. 7 кун хушшинчи вăйлă çапăçусенче гитлеровецсем пысăк çухатусем тӳсрĕç. Советсен оборонине татас çуккине курă, паян нимĕçсем фронтăн уйрăм участокĕсенче хăйсен позицийĕсене лайăхлатма хăтланнă. Пĕр участокра тăшманăн пехотипе танкĕсем темиçе хутчен те атакăсем тума пăхнă, анчах совет боецĕсем хирĕçле пырса çапнипе нимĕçсем малтанхи позицисем патнех чакса кайнă. Тăшманăн 1000 çити салтакĕпе офицерне, 17 танкне, 6 орудине, 25 пулеметне тата минометсен батарейине пĕтерсе тăкнă.

* * *

Белгород енче хаяр çапăçусем пулса пынă. Тăшманăн артиллерипе авиаци пулăшса тăракан танкĕсемпе пехоти кункаçичен пирĕн позицисене темиçе хутчен те атакăланă. Пĕр участокра ăнăçу тăвайман пирки, нимĕçсем юнашарти участока пырса çапма хăтланнă. Анчах тăшман атакисем кунта та путланса ларнă. Гварди капитанĕ Доценко юлташ командир пулса ертсе пыракан подразделени, нимĕçсен 2 хутчехи хаяр атакисене сире-сире пăрахса, гитлеровецсене пĕр батальон ытла вĕлерсе пĕтернĕ. Пĕр танковăй часть наступлени тăвакан тăшмана кĕтмен çĕртен флангран пырса çапнă та нимĕçсен 46 танкне пĕтерсе тăкнă. Пĕр полка çити нимĕç пехоти тата 30 танк гварди капитанĕ Бельгин юлташ командир пулса ертсе пыракан батальон хӳтĕлекен позицие атакăланă. Гитлеровецсен атакисене гвардеецсем 12 сехет хушши сирсе тăнă. 15 танк тата 500 ытла салтакпа офицер çухатса, тăшманăн ирĕксĕрех каялла чакма лекнĕ. Лейтенант Бутенко юлташ командир пулса ертсе пыракан танк экипажĕ тăшманăн пĕр танкне кут тивертнĕ тата хăйĕн танкĕпе пырса çапса нимĕçсен тепĕр 2 танкне стройран кăларнă. Ивчар юлташ командир пулса тăракан подразделенири саперсем лартнă минăсем çине пырса кĕрсе, икĕ кун хушшинче нимĕçсен 8 танкĕ çĕмĕрĕлнĕ.

* * *

Калинин фрончĕн пĕр участокĕнче кĕçĕн лейтенант Евграфов юлташ командир пулса ертсе пыракан разведчиксен ушкăнĕ минăсем лартнă вырăн урлă каçнă та нимĕçсен траншейисене кĕрсе кайнă. Алвĕççĕн тăрса çапăçса разведчиксем 70 гитлеровеца çити пĕтерсе тăкнă. Трофейăсем тытса илнĕ тата тыткăна илнисем пур.

* * *

Волхов фронтĕнче пирĕн подразделенисем тăшманăн позицийĕсемпе çывăхри тылĕсем çине персе тăнă. Артиллерирен персе, нимĕçсен 12 дзотне ишĕлтернĕ, пехота ларса пыракан 8 кимине путарнă, 4 орудине пĕтерсе тăкнă тата артиллерипе минометсен темиçе батарейине пусарса ларнă. Пĕр çоединенири снайперсем пĕр кун хушшинче нимĕçсен 59 салтакĕпе офицерне вĕлернĕ.

* * *

Партизансен «Железняк» ятлă отрячĕ, Могилев облаçĕн районĕсенчен пĕринче кĕрешекенскер, совет ачисен пысăк ушкăнне нимĕçсен фашистла ирсĕрĕсен аллинчен çăлса кăларнă. Çак ачасене нимĕçсем ашшĕ-амăшĕнчен ирĕксĕрлесе тытса илнĕ те çар госпитальне яма тытăннă пулнă. Гитлеровецсем аманнă нимĕç офицерĕсене юн пама ачасенчен юн илме шутланă. Тепĕр отрядри партизансен ушкăнĕ тăшманăн чугунçул эшелонне сирпĕнтерсе янă. Крушени пулнă пирки пĕр паровоз тата 6 класнăй вагон пĕтнĕ. Чугунçулăн çав участокĕнче поездсем çӳресси икĕ талăк хушши чарăнса тăнă.

* * *

Нимĕçсен 3-мĕш бомбардировочнăй эскадринчи 5-мĕш отрядăн 2-мĕш группинчен тыткăна лекнĕ летчик обер-фельдфебель Вилли Штромер çапла каласа панă: «Июлĕн 7-мĕшĕнче пирĕн отряд, истребительсем хӳтĕлесе пынипе, нимĕçсен наступлени туса пыракан çĕр çинчи чаçĕсене пулăшма фронталла вĕçсе тухса кайрĕ. Манăн бомбăсене тĕллев çине пăрахма май килмерĕ. Вырăс оборонин малти хĕрри патĕнче зенитнăй орудисенчен вăйлăн персе тăни мана тĕллев çине пыма чăрмантарчĕ. Çав вăхăтра, пачах та кĕтмен çĕртен, пĕлĕтсем хушшинчен вырăс истребителĕ курăнса кайрĕ. Вăл ман самолета атакăларĕ те пут тивертрĕ. Çав самантрах пирĕн отрядри татах та тепĕр самолет çĕр çине ӳкрĕ. Пире хӳтĕлесе пынă истребительсем пулăшу параймарĕç, мĕншĕн тесен вĕсемпе çамрăк та опытсăр летчиксем вĕçсе пынă.

Нимĕç çарĕ июлĕн 5-мĕшĕнче пуçланă наступление тахçанах шухăшласа хунă пулнă. Ăна май—июнь уйăхĕсенчех тума палăртнă, анчах манăн паллă мар сăлтавсене пула ăна кая хăварса пынă. Çав наступленин пĕрремĕш тĕллевĕ—Курска тытса илесси тата Орел—Курск—Харьков çулне йышăнса илесси пулса тăрать, тетчĕç пире. План тăрăх çав операцие 4 кун хушшинче туса ирттерме палăртнă. Анчах та иккĕмĕш кунĕнчех пирĕн группăн командирĕ: наступлени питех те çителĕксĕр пулса пырать, мĕншĕн тесен командовани пысăк йăнăш турĕ, тесе каларĕ. Вырăссен оборони эпир пурте шухăшланинчен вăйлăрах пулчĕ. Командир сăмахĕсем тăрăх, наступлени путланса ларнă та ĕнтĕ. Пĕр сăмахпа каласан, вăл кăна мар, ытти нумай офицерсем те çавăн пекех шухăшлаççĕ».

Контратака

ОРЕЛПА КУРСК ЕНĔ, июлĕн 12-мĕшĕ. **(ТАСС спецкорĕ).** Нимĕçсем карталанса атакăна кĕнĕ. Çăра ыраш çинче хумханнă. Пучахсем урлă унта та кунта тĕксĕм-кăвак каскăсем курăнса кайнă. Гитлеровецсем автоматсенчен чарăнма пĕлмесĕр пенĕ.

Пирĕн боецсем пĕтĕм чăтамлăхĕсене пухса кĕтнĕ. Нимĕçсем пĕр вуннă метр кăна юлсан, Солодовников лейтенант команда пачĕ. Флангсенчен пулеметсем шатăртатма тытăнчĕç, нимĕçсем ыраша лăчăркесе çĕр çумне лăпчăнчĕç, пирĕн рубеж патнелле вырса пыма тытăнчĕç. Унтан вĕсем татах çĕкленчĕç те малалла ыткăнма пăхрĕç, анчах татах çăра пучахсем хушшинче çухалса кайрĕç.

Контратака тума ăнăçлă самант çитрĕ. Красноармеецсем, окопсенчен сике-сике тухса, тăшмана хирĕç вăркăнчĕç. Çак рубежшăн пыракан кĕрешĕве алвĕççĕн тăрса çапăçни татса памалла. Солодовников лейтенант малта пырать. Алвĕççĕн кĕрешесси малтан сылтăм флангра пуçланса кайрĕ. Çапла хирĕç пырса çапнине тӳсеймесĕр, гитлеровецсем каялла, пысăк мар лапамалла чакма тытăнчĕç.

— Ман хыççăн!—тесе кăшкăрчĕ те лейтенант, каялла чакакан нимĕçсен ушкăнĕ хыççăн чупма пуçларĕ. Кĕтмен çĕртен лапамран Солодовников çулне пӳлмелле темиçе гитлеровец чупса тухрĕ. Çапăçу сулахайра, тăшман окопĕсем патнетехре, хĕрсе кайрĕ. Лейтенант кунта гитлеровецсен ушкăнне хирĕç пĕччен кăна пулчĕ.

Солодовников татах та тепре çаврăнса пăхрĕ. Инçех те мар, лăчĕркенĕ ыраш çинче—нимĕç салтакĕсен виллисем, вĕсен йĕри-тавра алвĕççĕн пемелли гранатăсем сапаланса выртаççĕ. Кунпек лару-тăрура çакă та ĕнтĕ япăхах мар. Лейтенант гранатăсене пухса илет те, гитлеровецсем ун патне çывхарса пырсан, «кăсьери артиллерие» ĕçе ярать. Малтанхи самантрах гранатăсем çурăлнипе çĕкленнĕ тусан витĕр умри лапамра мĕн пулса иртнине вăл курса илме пултараймарĕ. Анчах тĕтĕм сирĕлсен, Солодовников виçĕ гитлеровец çĕр çинче пĕр хускалмасăр выртнине, тепĕр иккĕшĕ вара ăна сылтăмран кайса çавăрса илме хăтланнине асăрхарĕ.

Лейтенант айккалла пăрăнчĕ. Таçта ун хыçĕнче автоматсем шатăртатма тытăнаççĕ. Кунта хăйсен командирне пулăшма, унăн подразделенийĕнчи боецсем васканă пулнă.

— Кунталла, юлташсем, кунталла!—тесе кăшкăрчĕ Солодовников, унтан гитлеровецсем çине татах икĕ граната вăркăнтарчĕ. Çапла вăл нимĕçсене пĕтерсе тăкрĕ.

— Лейтенант юлташ,—терĕ, сывлăш çавăраймасăр, халь кăна чупса килнĕ красноармеецсенчен пĕри.—Пирĕннисем нимĕçсен траншейисенче. Вăрман хыçĕнчен тăшман танкĕсем тухни курăнать.

— Нимĕçсен траншейисенче? Апла пулсан çĕнĕ рубежра? Апла ăна каялла пама юрамасть!—Çак сăмахсемпе Солодовников окопсем патнелле чупрĕ. Çав окопсенчен гитлеровецсене халĕ кăна çапса кăларнă пулнă. Тытса илнĕ рубежра халех оборона организацилемелле.

Вăрмантан нимĕçсен 3 танкĕ тухни курăнса каять. Красноармеецсем каялла чакакан нимĕçсем çине çĕнĕ позицисенчен переççĕ. Боецсем хăвăрт та пĕр-пĕрне килĕштерсе ĕçленипе, вĕсен паттăр сăн-сăпачĕсене курсан, Солодовников вĕсем çĕнĕ рубежа çирĕп йышăнса илнине ăнланчĕ. Лейтенант хăй те танксене хирĕç пемелли пăшал çумне выртнă. Командир сигналĕ тăрăх, бронебойщиксем харăслатса пеме пуçларĕç, тăшманăн икĕ машинине çулăм ярса илчĕ. Нимĕçсен 3-мĕш танкĕ васкавлăн каялла тарнине курсан, лейтенант тулнă кăмăлне пытараймасăр юнашар выртакан боеца çурăмран лăпкаса илчĕ те çапла каларĕ:

— Акă ĕнтĕ, ĕç турăмăр. Халĕ ĕнтĕ ку рубежран пĕр утăм та каялла чакмалла мар. Çапла-и, тусăмăрсем?

— Çапла, лейтенант юлташ! Ăна эпир юнпа илнĕ,—тесе ответлерĕç боецсем.

Июль уйăхĕн татах тепĕр хĕрӳллĕ кунĕ—вырăс хĕçпăшалĕн чапне ӳстернĕ кун вĕçленчĕ.

Б. СЕРГЕЕВ.

Нимĕçсен фашистла захватчикĕсем Краснодар хулинче тата Краснодар крайĕнче тунă тискер кайăкла ĕçсем çинчен

Нимĕçсен фашистла захватчикĕсем тата вĕсемпе пĕр каварлисем тунă тискер ĕçсене тата вĕсем СССР Союзĕнчи граждансене, колхозсене, общество организацийĕсене, государство предприятийĕсемпе учрежденийĕсене кӳнĕ сиене тĕпчесе палăртас тĕлĕшпе ĕçлекен Чрезвычайнăй Государственнăй Комисси пĕлтерни

Краснодар хулине нимĕçсен фашистла захватчикĕсенчен ирĕке кăларнă хыççăнах «Нимĕçсен фашистла захватчикĕсем тата вĕсемпе пĕр каварлисем тунă тискер ĕçсене тĕпчесе палăртас тĕлĕшпе ĕçлекен Чрезвычайнăй Государственнăй Комиссие» çакăн çинчен калакан материалсем киле пуçларĕç: Краснодар хулине тата Краснодар крайне оккупациленĕ вăхăтра нимĕç командованийĕпе гестаповецсем—нимĕçсен фашистла 17-мĕш çарĕн командующийĕ генерал-полковник **Руоф**, Краснодар хулинчи карательнăй органсен начальникĕ полковник **Кристман**, унăн заместителĕ тата гестапо тĕрмин начальникĕ—капитан **Раббе**, офицерсем—**Пашен, Винц, Ган**, штурмштабфюрер **Сальге, Сарго, Мюнстер, Мейер, Эрих**, гестапон тĕрмери врачĕсем **Грец** тата **Шустер**, тăлмачăсем—**Эйкс, Якоб, Шертерлан** çак сутăнчăксемпе—В. П. Тищенко, Н. С. Пушкарев, И. А. Речкалов, Г. Н. Мисан тата М. П. Ластовин сутăнчăксемпе пĕрле пулса, совет гражданĕсене 6700 çынна ытла отравляющи газсемпе—углерод йӳçĕкĕпе асаплантарса вĕлернĕ. Вăл шутра хĕрарăмсемпе ватă çынсем тата ачасем пулнă. Çав çынсем Краснодар хулинчи больницăсемпе диспансерсенче выртакан çынсем, çавăн пекех тата гестапо тĕрмине арестлесе хупнă çынсем пулнă.

Чрезвычайнăй Государственнăй Комисси хушнă тăрăх, вырăнти совет органĕсем нимĕçсен фашистла захватчикĕсен тискер кайăкла ĕçĕсем çинчен калакан хăшпĕр материалсене тĕрĕслесе пăхса çакна палăртнă: Краснодар хули хĕррине, вичмелли хатĕрсем тăвакан завод районĕнче, танксене хирĕç чавнă тарăн лакăма совет гражданĕсен темиçе пин виллине пытарнă пулнă. Çав çынсене гестаповецсем газсемпе вĕлерсе çавăнта пăрахнă. Совет гражданĕсен нумай виллисене вĕсен тăванĕсем, хулара пурăнакан çынсем палласа илнĕ. Вĕсем çав çынсем больницăсенче выртни çинчен, е гестапо арестленĕ çынсем пулни çинчен каласа панă.

Черная, Баранов, Кушков, Кособьян, Хабахпашаева врачсенчен тăракан медицина экспертизи, танксене хирĕç чавнă лакăмăн тĕрлĕ вырăнĕсенче тупнă совет гражданĕсен чылай виллисене касса пăхнă хыççăн, çакна палăртнă: вĕсене пурне те нимĕçсен фашистла палачĕсем углерод йӳçĕкĕпе асаплантарса вĕлернĕ пулнă.

Айăплисене тĕпчесе пĕлсе уголовнăй йĕркепе ответ тыттарас тесе нимĕçсен фашистла захватчикĕсен Краснодар хулинчи тата Краснодар крайĕнчи çав тери тискер ĕçĕсем çинчен калакан мĕнпур материалсене Чрезвычайнăй Государственнăй Комисси СССР Союзĕн прокурорĕ патне янă.

Совет ученăйĕсен фашизма хирĕçле митингĕ

Июлĕн 11-мĕшĕнче Мускавра совет ученăйĕсен фашизма хирĕçле иккĕмĕш митингĕ пулса иртнĕ. Митинга совет ученăйĕсен фашизма хирĕçле комитечĕн председателĕ академик Н. С. Державин уçнă.

Академик Н. В. Цицин митингра совет ялхуçалăх науки вăрçа мĕнле пулăшни çинчен каласа кăтартнă.

Гитлеровецсен чăтма çук ирсĕр преступленийĕсем çинчен митингра Социализмлă Ĕç Геройĕн, медицина службин генерал-лейтенанчĕн академик Н. Н. Бурденкăн çырăвне вуласа панă.

Çавăн пекех тата совет ученăйĕсен митингĕнче çак çынсем тухса калаçнă: Белорусси СС Республикинчи Наукăсен Академин действительнăй членĕ В. Н. Перцев, Социализмлă Ĕç Геройĕ авиаконструктор С. В. Илюшин, Социализмлă Ĕç Геройĕ академик Е. О. Патон, академик С. И. Вавилов, Тарту университечĕн ректорĕ профессор Х. Круус, СССР Наукăсен Академийĕн астрономи совечĕн председателĕ профессор А. А. Михайлов, академиксем Я. О. Парнас, А. В. Щусев, Максим Рыльский. Кунта СССР Наукăсен Академи президенчĕн В. Л. Комаровăн тата Украина ССР Наукăсен Академи президенчĕн А. А. Богомолецăн митинг ячĕпе янă телеграммисене вуласа панă

Совет ученăйĕсен фашизма хирĕçле митингĕ пĕтĕм тĕнчери ученăйсене чĕнсе калакан çырăва тата Британи ученăйĕсен Лондонра пухăннă митингне саламлакан çырăва йышăннă.

Митинга пухăннă çынсем Верховный Главнокомандующине саламласа янă çырăва уйрăмах хĕрӳ чун-хавалĕпе йышăннă. (ТАСС).

Фронтран савăнăçлă çыру килчĕ

Иванов Владимир Ивановичăн ашшĕпе амăшне ялти письмоносец çыру пырса пачĕ. Фронтран килнĕ çыру. Кам çырни пăхсанах паллă пулакаччĕ вĕсене, анчах ку çырăвăн адресне Владимир та, Игнатий те çырман. Мĕнле капла? Кам çырнă?

Владимир ашшĕ хумханса конверта ватать те ак мĕнле çыру вулать:

«Сывă-и Иван Федорович тата Татьяна Федоровна!

Эпир, сирĕн ывăлăр Иванов Владимир Ивановичпа пĕрле служить тăвакан боецсемпе командирсем, сирĕн ывăлăрăн пултарулăхне тата халь вăл мĕнле пурăннине пĕлтерсе çыру çырас терĕмĕр.

Сирĕн Владимир урса кайнă фашизмпа кĕрешнĕ çĕрте, хамăрăн тăван çĕршывшăн пыракан çапăçура хăйĕн паттăрлăхне кăтартса, чаплă воинсен ретне кĕчĕ. Ăна правительство «За боевые заслуги» медаль парса наградăларĕ.

Сирĕн ывăлăр Владимир, хăйне наградăлани çинчен приказ вуласа парсан, çапла каларĕ: «Халь вăрçă пĕтмен-ха. Урнă тăшмансене тĕппипех çапса аркатас тесе татах та вăйлă çапăçмалла. Эпĕ сире нимĕç фашисчĕсене пĕр юлмиччен пĕтериччен çапăçма сăмах паратăп, кирлĕ пулсан пуçа та хума хатĕр», терĕ.

Эсир тылра лайăх ĕçлесе фронта кирлĕ пек пулăшассине шанса тăратпăр эпир.

Хăвăрăн ывăлăртан та, пирĕнтен те Сире тата ял çыннисене салам яратпăр.

Старший лейтенант Агеев.
Лейтенант Войцехович.
Ефрейторсем: Соколов, Кошкин.
П. П. 11643 д.»

Иванов, Владимир Иванович, Пăва ялĕнче (Вăрнар р.) 1924-мĕш çулта çуралнă. Хĕрлĕ Çар ретне кайиччен колхозра старши конюх пулса ĕçленĕ. Гитлерла çынçиенсене хирĕç пыракан вăрçăра икĕ çул ĕнтĕ паттăррăн çапăçать. Унăн ашшĕ Иван Федорович хăйĕн ывăлĕсене, фронта пулăшма яланах хатĕр. Государство умĕнчи парăмсене пур чухне те вăхăтра парса татма тăрăшать.

И. КОРАКОВ.

Ăмăртури çитĕнӳ

ВĂРНАР, июлĕн 10-мĕшĕ. **(Хамăр корр., телефонпа).** «Красный кустарь» промысла артель коллективĕ «Скороход» артельпе ăмăртса ĕçлесе, ĕç тухăçлăхне уйăхсеренех ӳстерсе пырать. Пĕрремĕш çурçулхи плана вăл 108 процент пурнăçларĕ. Продукци пахалăхне те лайăхлатрĕ. Иртнĕ кварталта брак кăларнă продукци пĕрре те пулман. Чекмарева, Огурцова, Наумова, Перцева мастерицăсем июнь уйăхĕнчи заданипе 150 процент пурнăçланă.

Х. ЛИСИН.

Иккĕмĕш çурçулта татах та лайăхрах ĕçлеме пулчĕç

ЕТĔРНЕ. Сталин ячĕпе тăракан артель районри промкомбинатăн çĕвĕ çĕлекен мастерскойĕпе ăмăртса ĕçлет. Ăмăртура Сталин ячĕпе тăракан артель малта пырать. Артельри Азинс начальник пулса ĕçлекен цех ĕç нормине 170—180 процент тултарса пырать. Цехри работницăсем: Еремина, Князева, Львова, Петрова юлташсем кулленхи задание 210—220 процент тултараççĕ.

Артельре юлса пыракансене пулăшассине аван организациленĕ. Кăçалхи çулăн малтанхи уйăхĕсенче Челышкина, Гущина, Захарова юлташсем заданисене тултарса пыраймаи. Вĕсене стахановецсем пулăшма пуçланă. Çакăн хыççăн вĕсем аван ĕçлеме тытăннă. Халĕ нормăна икĕ хут ытла тултарса пыраççĕ.

Пĕрремĕш çурçулта артель продукци туса кăларас плана 131 процент тултарчĕ. Иккĕмĕш çурçулта плана 150 процентран кая мар тултарма пулса, артель коллективĕ хăй çине обязательство илчĕ.

А. КРАСНОВ.

Пенсионер Ваценко юлташăн примерĕ

КАНАШ. Ваценко юлташ чылай çул хушши вагонсем юсакан заводра пĕр цехра слесарь пулса ĕçленĕ. хыççăн, сывлăхĕ начарланнă пирки, пенси çине куçать.

Халĕ вăл, цехра слесарьсем çителĕксĕррине курă, татах слесарь пулса ĕçлеме тытăнчĕ. Кашни куллен задание 300—350 процент тултарать.

(«Вагонник» хаçатран).

Чугунçул валли—вутă

Малта пыракан колхозсемпе танлашмалла

КАЛИНИНО. Районри уйрăм колхозсене илсессĕн, вĕсем чугунçул валли вутă хатĕрлес ĕçре начар мар ĕçлеççĕ.

Чапаев ячĕпе тăракан колхозăн июлĕн 5-мĕшĕ тĕлне график тăрăх 250 кубометр вутă хатĕрлемелле пулсан, вăл 345 кубометр хатĕрленĕ. Вутă хатĕрлес ĕçре бригадир пулса ĕçлекен Унтрицов тата унăн бригадинче ĕçлекен Унтрицова юлташсем задание 120—200 процент тултарса ĕçлеççĕ. «Коминтерн» колхозăн планпа 250 кубометр вутă хатĕрлемелле, паянхи куна 317 кубометр хатĕрленĕ. «Искра» колхоз вутă хатĕрлемелли плана 170 процент пурнăçланă.

Анчах та районра малта пыракан колхозсен паха опычĕсене кайра пыракан колхозсем патне çитерес ĕçе начар организациленĕ. Юманайĕнчи «Коминтерн», «Пĕрлешӳ», «Самолет» колхозсем чугунçул валли вутă хатĕрлесе турттармалли плана 10—15 процент çеç пурнăçланă. Район вутă хатĕрлемелли плана 84 процент, турттармалли плана 51 процент тултарнă.

Вутă хатĕрлес ĕçре юлса пыракан колхозсен малта пыракан колхозсенчен пример илмелле. Çак ĕçĕн графикне вăхăтра пурнăçлама тăрăшмалла.

В. ЗАЙЦЕВ

Кая юлса пыраççĕ

КУСЛАВККА. Июлĕн 7-мĕшĕ. **(Телефонпа).** Районри «3-мĕш Интернационал», Калинин тата Андреев ячĕсемпе тăракан колхозсем чугунçул валли вутă хатĕрлемелли тата турттармалли плана срокчен пурнăçларĕç.

График тăрăх районĕпе чугунçул транспорчĕ валли 5 пин кубометр вутă хатĕрлесе турттармалла. Вăл шутран паянхи куна 2900 кубометр çеç хатĕрленĕ, 3 пин кубометр çеç турттарнă.

Район çак ĕçре кая юлса пыни хăшпĕр колхозсем вăрмана кирлĕ чухлĕ çынсем яманнинчен килет. «Коммунар», «Моряк», «Ударник» «Искра» колхозсем вутă хатĕрлеме яма çынсемпе лашасем уйăрса хуман. «Коммунар» колхоз (председателĕ Поляков) ку ĕçе пĕр çын та, пĕр лаша та яман. Асăннă колхозсем района çак ĕçре кая хăварса пыраççĕ.

Ялсовечĕсемпе колхозсен председателĕсен çуллахи вăхăтра вутă хатĕрлемелли плана срокра тултарма тăрăшмалла.

И. ПОЛКЛЕТНОВ,
ВКП(б) райкомĕн секретарĕ.

Республика уйхирӗсенче

Тырӑсем пулнине сӑнасах тӑраҫҫӗ

КАЛИНИНО, июлӗн 13-мӗшӗ. (**Телефонпа**). Кӑкшӑм ялсоветне кӗрекен колхозсен уйхирӗсенче тырӑ пулса пынине сӑнасах тӑраҫҫӗ. Ӗнер июлӗн 12-мӗшӗнче Чалӑм Кӑкшӑмри Сталин ячӗпе тӑракан колхозӑн пӗр участокӗнче ыраш ӑвӑса ларса вырма юрӑхлӑ пулнине асӑрханӑ. Ҫав участока ҫийӗнчех суйласа вырма пуҫланӑ.

Сталин ячӗпе тӑракан колхоз тырӑсене вырса пухма пур енчен те хатӗрленсе ҫитнӗ. Ӗҫ вӑйӗпе туртӑм вӑйне тӗрӗс вырнаҫтарса тухнӑ.

В. ЗАЙЦЕВ.

Канаш МТС-ӗн ӗҫе тӳрлетмелле

Тӗрӗслӳ комиссийӗ Канаш МТС-ӗ комбайнсемпе молотилкӑсене япӑх юсанӑ тесе палӑртрӗ. Июлӗн 8-мӗшӗ тӗлне кунта 14 комбайнран 6-шне ҫеҫ юсанӑ, вӗсене те тӗплӗн хатӗрлесе ҫитермен. «МК—1100» маркӑллӑ 9 молотилкӑран 5-шне ҫеҫ юсанӑ. Ҫавӑн пекех комбайнпа ӗҫлемелли тракторсем те ӗҫе тухма хатӗр мар.

Юсанӑ комбайнсен моторӗсем ҫумӗнче красьпа ӗҫлемелли, ҫавӑн пекех улӑм купаласа хӑвармалли, тырӑ тӑккаласран асӑрхамалли, выртса пулнӑ тырра ҫӗклесе вырмалли приспособленисене туман.

Комбайнсене юсама машина пайӗсем ҫитмен. Ҫав сӑлтавпа пӗр пухӑшласа тӑмасӑрах пӗр комбайнӑн чӑсӗсене илсе пӗтернӗ. МТС директорӗ Зайцев, старши механик Толкачев юлташсем МТС коллективне комбайнсемпе молотилкӑсене юсас ӗҫе мобилизацилеме пултарайман. Комбайнсемпе тырӑ вырмалли ытти машинӑсене юсас ӗҫ кунта тӗрӗслӳ комиссийӗ МТС-а ҫитсе кӗрсен ҫеҫ кирлӗ пек пуҫланчӗ.

Июлӗн 9-мӗшӗнче тырӑсене вырса пухас ӗҫе хатӗрленнин итогӗсене сӳтсе-явас тӗлӗшпе кунта МТС работникӗсен пӗрлешӳллӗ пухӑвӗ пулса иртрӗ. Ҫак пысӑк ыйтӑва тӗплӗн сӳтсе-яврӗҫ. Ӗҫре халӗ пысӑк ҫитменлӗхсем пуррине палӑртрӗҫ. Бригадӑсем сывӑхри 3—4 кун хушшинчех уборкӑна пур енчен те хатӗрленсе ҫитме пулса конкретлӑ обязательствӑсем илчӗҫ.

Комисси кӑтартса хӑварнӑ ҫитменлӗхсене пӗтерме МТС дирекцийӗн пӗтӗм коллектива мобилизацилемелле, тырпулсене пухса кӗртме тӗплӗн хатӗрленсе ҫитсе, уборкӑра малти вырӑна тухмалла.

КОЗЛОВ,
ВКП(б) Обкомӗн инструкторӗ.

Парторганизаци секретарӗ хире тухса курмасть

КРАСНОАРМЕЙСКОЕ, июлӗн 13-мӗшӗ. (**Телефонпа, хамӑр корр.**). «Коминтерн» колхоз уборкӑна начар хатӗрленет. Ялхуҫалӑх машинисене—жнейкӑсемпе сортировкӑсене тата ыт. те халӗ юсаса пӗтермен. Колхозӑн 3 жнейка, анчах вӗсенчен пӗрне те тӗрӗслесе пӑхман. Вӗсем ӗҫе тухма хатӗр мар. Пӗр жнейкӑн патун втулки ҫук. Ыттисене тӗрлӗ чӑсӗсем ҫитмен пирки юсамасӑр тӑраҫҫӗ. Колхоз ӗҫ планӗ туман. Ӗҫ вӑйӗпе машинӑсене участоксем тӑрӑх вырнаҫтарса тухман.

Колхозӑн халӗ ытти ӗҫсем те тумалли нумай. Кӗреплеллӗ ҫавасем 28 кирлӗ пулсан, вӗсенчен ҫурри те хатӗр мар. Тырпул хумалли складсемпе сушилкӑсене тасатса дезинфекцилемен. Витнӗ итемсем ҫук.

Ҫак ҫитменлӗхсем вӗсем пурте колхоз председателӗ Федоров тата пуҫламӗш парторганизаци секретарӗ Степанов юлташсем тырпулсене пухса кӗртме хатӗрленес ӗҫ ҫине сӳрӗккӗн пӑхнинчен килеҫҫӗ. Асӑннӑ ҫитменлӗхсене пӗтерме Степанов юлташ коммунистсемпе комсомолецсене мобилизацилемен. Степанов юлташ уйхире тухса та курмасть.

Ялта комсомол организацийӗ те пур, кунсӑр пуҫне тата вӑтам шкул, фельдшер пункчӗ пур. Актив йышлӑ. Анчах парторганизаци ҫав актива ӗҫе кирлӗ пек явӑҫтарман. Колхозниксемпе колхозницӑсем хушшинче массӑллӑ-политикӑллӑ ӗҫе организацилемен. «Коминтерн» колхоз ҫакӑн пек юлса пынине тӗкех тӳсме ҫук.

С. ШАДИН.

Агитаторсем ӑҫта?

ШӐХАСАН. (**Хамӑр корр.**). Шӗкерти «Красный пахарь» колхозӑн хирӗнче, колхозниксем клевер утине пуҫтарнӑ ҫӗрте эпир чылай вӑхӑт хушши пултӑмӑр. Колхозниксем пирӗнтен Совет Информаци Бюровӗн пӗлтерӗвӗсене, хаҫатсенчи ытти ҫӗнӗ хыпарсене ӑнлантарса пама ыйтрӗҫ. Колхозниксем ыйтӑвне пысӑк хаваслӑхпа пурнӑҫларӑмӑр, эпир каласа панисене вӗсем тимлӗн итлерӗҫ.

— Уйӑх иртрӗ ӗнтӗ. Пирӗн пата пӗр агитатор та килсе, хаҫатсем вуласа кӑтартман. Те пур вӗсем пирӗн, те ҫук?—теҫҫӗ колхозниксем.

Колхозра комсомол организаци ҫук. Агитаторсем пулса ӗҫлеме туллимар вӑтам шкулти учительсене ҫирӗплетнӗ. Агитколлектив руководителӗ—шкул директорӗ Т. Иванов юлташ. Кашни бригадӑрах пӗрер агитатор. Анчах вӗсем бригадӑсенче пӗр хутчен те пулман. Ҫавӑнпа колхозниксем агитатор камне те пӗлмеҫҫӗ.

В Я.

Государствӑна сӗт-ҫу параҫҫӗ

ҪӖРПУ, июлӗн 13-мӗшӗ. (**Хамӑр корр., телефонпа**). Иртнӗ ҫул район государствӑна сӗт-ҫу парас тӗлӗшпе юларах пынӑ. Ку вӑхӑт тӗлне пӗлтӗр ҫу завочӗ государствӑна сӗт-ҫу памалли плана 35,5 процент пурнӑҫланӑ пулнӑ. Кӑҫалхи ҫул пӗлтӗрхи йӑнӑшсене шута илсе, ҫу завочӗ ҫурҫулхи плана иртерсе тултарчӗ. Уйрӑмӑнах государствӑна сӗт-ҫу парас ӗҫре «Луч», «Сталинец», «Дружба», «Новая жизнь», «Красный бригадир» колхозсем малта пыраҫҫӗ.

Республика тӑрӑх

▲ Сӗнтӗрвӑрри районӗнчи «Наука Ленина», «Хӗрлӗ Ҫар», «Осоавиахим», «Волна» колхозсем июлӗн 1-мӗшӗ тӗлне ҫӗртме сухи туса пӗтернӗ.

▲ Шӑхасан районӗнчи «Победа» колхозӑн план тӑрӑх 120 килограмм кок-сагыз вӑрри пухмалла пулнӑ. Вӑл 600 килограмм пухнӑ.

Пирӗн земляксем

Вӑл Сталинграда хӳтӗленӗ

Сталинградшӑн ҫапӑҫнӑ вӑхӑтра старши лейтенант Степан Никифорович артиллери батарейин командир заместителӗ пулнӑ.

Ҫапӑҫу кунран кун хӗрӳленсе пынӑ. Гитлеровецсен пысӑк вӑйӗсем пирӗн пехотинецсене хаяррӑн тапӑнса пынӑ. Пулеметсемпе минометсенчен пӗр чарӑнусӑр вут-хӗм тӑкӑннӑ. Пирӗн пехотинецсем гитлеровецсен атакисене пӗрин хыҫҫӑн теприне сирсе-сирсе янӑ. Нимӗҫсем совет боецӗсене хирӗҫ тата темиҫе полк кӗртсе янӑ. Красноармеецсем умне пысӑк хӑрушлӑх тухса тӑнӑ. Нимӗҫсен автоматчикӗсемпе пулеметчикӗсем ҫӑмӑр ҫунӑ пек тӑхлан сутарнӑ. Никифоров юлташӑн батарейи ҫакӑн пек приказ илнӗ: «Гитлеровецсем пирӗн пехота ҫине тапӑннине сирсе ямалла».

Степан Никифоров батарейӑри боецсене приказа тӗплӗн ӑнлантарса панӑ.

Вӗсем орудисене малти позицине илсе тухнӑ та гитлеровецсем ҫине тӳррӗмӗнех аҫа-ҫиҫӗмлӗн, вут-хӗм тӑкма пуҫланӑ. Наводчик Юдин тӳррӗмӗн персе темиҫе вуншар нимӗҫ салтакӗпе офицерне, пулеметсемпе минометсен точкисене пӗтерсе тӑкнӑ. Нимӗҫсем чӗтресе ӳкнӗ. Вӗсем, вилӗм сывхарнине туйса, ӑҫта май килнӗ унта тусӗсене чикнӗ.

Ҫак вӑхӑтра усӑ курса, пирӗн пехотинецсем контратакӑна тухнӑ. Темиҫе сехет хушши хаяр та юнлӑ ҫапӑҫу пынӑ. Гитлеровецсен темиҫе ҫӗршер салтакӗпе офицерӗн вилли тата нумай техники выртса юлнӑ. Нимӗҫсем чӑтса тӑрайман, каялла чакнӑ.

Ҫапла хӳтӗленӗ пирӗн земляк Степан Никифорович Сталинград хулине.

Сталинградшӑн пыракан хаяр ҫапӑҫусенче Никифоров юлташӑн батарейи кунран кун хӑюлӑхпа пултарулӑх кӑтартнӑ. Ҫапӑҫура паттӑрлӑхпа хӑюлӑх кӑтартнӑшӑн Степан Никифоров юлташа правительство Хӗрлӗ Ҫӑлтӑр орденӗпе наградӑланӑ. Наводчик Юдина командовани старши сержант званине панӑ, «За боевые заслуги» медальпе наградӑланӑ.

Никифоров юлташӑн кӑкӑрӗ ҫинче халь Хӗрлӗ Ҫӑлтӑр орденӗпе «За оборону Сталинграда» медаль илемлӗн ҫуталса тӑраҫҫӗ.

Пирӗн земляк С. Никифоров халӗ те фронтӑн пӗр участокӗнче нимӗҫ захватчикӗсемпе пултаруллӑн ҫапӑҫать. Фронтра паттӑрлӑхпа пултарулӑх кӑтартнӑшӑн правительство ӑна татах Ленин орденӗпе наградӑланӑ.

Ҫак кунсенче Никифоров юлташ хӑйӗн ял-йышӗ патне—Шӑхасан районӗнчи Вӑтакас Кипечри «Память Ильича» колхоз членӗсем патне ҫыру янӑ. Унта вӑл ҫапла ҫырать: «Манӑн ӗҫе правительство пысӑка хурса хакларӗ. Халӗ манӑн кӑкӑр ҫинче Ленин орденӗпе Хӗрлӗ Ҫӑлтӑр орденӗ, «За оборону Сталинграда» медаль йӑлкӑшаҫҫӗ. Вӗсем мана малашнехи ҫапӑҫусенче тата та паттӑррӑн ҫапӑҫма ҫӗнӗ вӑй-хӑват параҫҫӗ.

Колхозниксем, шанса тӑрӑр: ҫӗнтерӳ пирӗн алӑра пулать. Часах нимӗҫ вӑрӑ-хурахӗсене ҫапса аркатӑпӑр. Ун чухне каллех телейлӗ те мирлӗ пурнӑҫпа пурӑнма тытӑнӑпӑр. Халӗ эсир фронта пулӑшассишӗн, ҫӗнтерӳ тӑвассишӗн алла усмасӑр ӗҫлӗр. Тырпулсене лайӑх пӑхса ҫитӗнтерсе, пӗр тӑкаксӑр пухса кӗртӗр. Ҫӗршывпа фронт валли ытларах та ытларах тырпул туса парӑр».

* * *

Никифоров вӑрҫӑ пуҫланиччен Шӑхасан райпотребсоюзӗн председателӗ пулса ӗҫленӗ. Вӑл унта ӗҫлекенсем патне те вӑрҫӑ вӑхӑтне тивӗҫлӗ пек ӗҫлеме чӗнсе ҫыру янӑ.

В. ВЕСЕЛОВ.

Тӑванла пулӑшу

Шупашкарти пир-авӑр фабрикинче ачасен ҫуртӗнче ӳснӗ ҫичӗ ҫамрӑк ача ӗҫлет. Вӗсем халӗ мастерсен помощникӗсем пулма вӗренеҫҫӗ. Фабрикӑри главнӑй инженерпа начальник арӑмӗсем вӗсене пӑхса тӑма шефа илчӗҫ. Главнӑй инженерӑн арӑмӗ З. Андреева юлташ ачасемпе час-часах тӗрлӗрен темӑпа калаҫусем ирттерет. Ҫамрӑк ачасем вӑл каланӑ сӑмахсене тимлӗн итлеҫҫӗ. З. Андреева юлташ вӗсене тӑхӑнмалли япаласем тупса парассишӗн те тӑрӑшать. Вӗсем валли кӗпе, костюм ҫӗлесе хатӗрлерӗ. Халӗ урана тӑхӑнмалли япаласем тупса пама тӑрӑшать. Цех начальникӗн арӑмӗ Кобякова юлташ ачасене питшӑлли, выртса тӑмалли япаласем хатӗрлесе пачӗ.

Ҫавӑн пекех текстильнӑй цехӑн главнӑй инженерӗн арӑмӗ Е. Чернышева юлташ та ачасен пурнӑҫ условийӗсене лайӑхлатассишӗн тӑрӑшса ӗҫлет. Вӑл ачасем пурӑнакан общежитие илемлетсе, тасатса пачӗ. Халӗ кунта спортплощадка тума тытӑннӑ. Ачасен ӗҫлес хастарлӑхӗ пысӑк. Вӗсем хӑйсемшӗн тӑрӑшнине кура пысӑк тухӑҫлӑн ӗҫлеҫҫӗ.

П. ЖЕЛЕЗНЯК.

Хаҫатра тухнӑ материалсем тӑрӑх

Кӑтартнӑ йӑнӑша тӳрлетес пулать

«Чӑваш Коммуни» хаҫатӑн майӑн 26-мӗшӗнче тухнӑ номерӗнче З. Митрофанова юлташ—Ишлейри вӑтам шкул директорӗ Жарков шкулсенче испытанисем ирттермелли йӗркесене пӑсать, ачасем ҫыру ӗҫӗнче тунӑ йӑнӑшсене малтан хӑй тӳрлетсе тухнӑ, ассистента испытани результачӗсене тепӗр кунне тин кӑтартнӑ, тесе ҫырса пӗлтерчӗ.

Ҫакӑн хыҫҫӑн шкул директорӗ хӑйӗн йӑнӑшӗсене пытарса хӑварас шутпа редакцине: «Сирӗн хаҫатра кӑтартнӑ фактсем пӗри те тӗрӗс мар, вӗсем пӗтӗмпех пуҫран шухӑшласа кӑларнӑ япаласем», тесе ҫырса райҫутӗҫ пайӗпе районри прокурорӗн ҫак ӗҫе тепӗр хут тӗрӗслемелле пулчӗ. Ӗҫе тӗрӗсленӗ хаҫатра ҫырни тӗрӗссине кӑтартса пачӗ. Жарков хӑйне шанса панӑ ӗҫе тӗплӗ тӑвас тесе тӑрӑшман. Вӑл вырӑс чӗлхине вӗрентмелли программӑна та тултарман. 10-мӗш класра вырӑс литературипе Н. Островскин «Хурҫӑ епле хӗрнӗ», Чеховӑн «Хупӑлчари этем» т. ыт. произведенисене те вӗрентмесӗр хӑварнӑ.

Ҫак ҫитменлӗхсенчен пур шкулсен те сыхланас пулать. Килес вӗренӳ ҫулне тӗплӗн хатӗрленес пулать.

Ют ҫӗршывсенче

Союзниксен Сицили утравӗ ҫине аннӑ войскисен вӑрҫӑ ӗҫӗсем

ЛОНДОН, июлӗн 12-мӗшӗ. (ТАСС). Союзниксен Ҫурҫӗр Африкӑри вӑйӗсен штабӗ ҫапла пӗлтерет: союзниксен войскисем Сицилире Сиракузы, Авола, Ликата, Поццалло хулисемсӗр пуҫне тата Пакино, Сколитти, Джела, Испика, Розолини тата Ното хулисене йышӑнса илнӗ. Союзниксен войскисем малалла куҫса пыраҫҫӗ. Юлашки хыпарсем тӑрӑх, союзниксен флочӗ, малтанах хатӗрлесе йышӑннӑ план тӑрӑх, Сицили ҫине ҫаплах войскӑсем антарать тата снаряженипе продовольстви куҫарать. Халӗ ҫанталӑк юсаннӑ. Анчах тӑшман авиацийӗ хӑйӗн активлӑхне кӑшт ҫеҫ ӳстернӗ. Союзниксен тип ҫӗр ҫинчи вӑйӗсем ӗнер кунӗпех хӑйсен ҫӗнтерӗвӗсене аталантарса пынӑ. Тӑшман танксем пулӑшнипе 7 контратака тунӑ, вӗсене пурне те сирсе янӑ.

Союзниксен авиацийӗн ӗҫӗсем

Итальянецсен Сицилири войскисене хаяррӑн атакӑлани. Катани чугунҫул узелне тапӑнни. Кӑнтӑр Италири аэродромсене тапӑнни. Бельгири тата Францири об“ектсене атакӑлани. Англи самолечӗсем Гельзенкирхена питех те хаяррӑн тапӑнни

ЛОНДОН, июлӗн 12-мӗшӗ. (ТАСС). Официальнӑй йӗркепе ҫапла пӗлтереҫҫӗ; ӗнер союзниксен истребителӗсемпе бомбардировщикӗсем Сицили утравӗ ҫинче тӑшман войскисене хаяррӑн атакӑланӑ. Тӑшман автомобилӗсене тата ытти транспорт тавраше питӗ нумай пӗтерсе тӑкнӑ. Самолетсем Катани чугунҫул узелне тапӑннӑ, тӑшман аэродромӗсем ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ. Кункаҫиччен нимӗҫсен тата итальянецсен 45 самолетне пӗтерсе тӑкнӑ.

Американецсен самолечӗсем ӗнер кӑнтӑрла тӑшманӑн Реджо-ди-Калабрири тата Вибо-Валенсири аэродромӗсене (Кӑнтӑр Италия) тапӑннӑ.

Рейтер агентстви ҫапла пӗлтерет: июлӗн 11-мӗшӗнче кӑнтӑрла „Бостон“ йышши бомбардировщиксем Бетюн районӗнчи электростанцие (Франция) атакӑланӑ.

Ҫав кунах акӑлчансен ытти самолечӗсем тӑшманӑн Бельгири тата Францири об“екчӗсене атакӑланӑ.

ЛОНДОН, июлӗн 10-мӗшӗ. (ТАСС). Рейтер агентстви ҫапла пӗлтерет: июлӗн 10-мӗшӗ ыран тенӗ чух ҫӗрле Англин самолечӗсем Рурӑн вӑтам пайӗнчи Гельзенкирхена питех те хаяррӑн тапӑннӑ.

ЛОНДОН, июлӗн 10-мӗшӗ. (ТАСС). Американецсен Европа фронтӗнчи хӗҫпӑшаллӑ вӑйӗсен штабӗпе Англин авиаци министерстви ҫапла пӗлтереҫҫӗ: июлӗн 10-мӗшӗнче американецсемпе акӑлчансен бомбардировщикӗсен пысӑк соединенийӗсем нимӗҫсен Францири авиаци базисене атакӑланӑ.

США ҪАР МИНИСТРӖ СТИМСОН АНГЛИЕ ПЫНӐ

ЛОНДОН, июлӗн 11-мӗшӗ. (ТАСС) Рейтер агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, США ҫар министрӗ Стимсон Англие пынӑ. Англире Стимсон американецсен Европа фронтӗнчи хӗҫпӑшаллӑ вӑйӗсен командующийӗпе Деверс генералпа, унсӑр пуҫне гражданла влаҫсемпе тата ҫар влаҫӗсемпе те курнӑҫать, ҫавӑн пекех американецсен войскисен, аэродромӗсене тата ытти сооруженийӗсене те пӑхса тухать.

ГРУЗ ТИЕНӖ ПЛАНЕР АТЛАНТИКА ОКЕАНӖ УРЛӐ БУКСИРПА ВӖҪСЕ КАҪНӐ

ЛОНДОН, июлӗн 11-мӗшӗ. (ТАСС). Информаци министерстви пӗлтернӗ тӑрӑх, акӑлчансен сывлӑш-ҫар вӑйӗсен транспорт управленийӗ пӗрремӗш хут Атлантика океанӗ урлӑ груз тиенӗ планера самолетран кӑкарса илсе каҫарнӑ. Планер ҫине тиенӗ груз пӗр тонна ҫурӑ тайнӑ. Планера икӗ моторлӑ «Дакото» йышши самолет туртса пынӑ. Планер ҫунаттисен тӑршшӗ 25,2 метр. Вӗҫсе каҫма темиҫе уйӑх хушши хатӗрленнӗ. Ҫав вӑхӑтра вӗсен темиҫе рекорд пулнӑ.

Океан урлӑ вӗҫсе каҫнӑ чух малтан ҫанталӑк лайӑх тӑнӑ, летчиксене вӗҫме пулӑшнӑ, анчах виҫӗ сехет вӗҫсен вӗсене пӗлӗтсем хупӑрласа илнӗ, вара вӗсем 9000 фут ытла ҫӳле вӗҫсе хӑпарнӑ. Анчах та 13.000 фут вӗҫсе хӑпарсан та пӗлӗтсем сахалланман. Вара ҫав пӗлӗтсем хушшинчен тухас тесе, вӗсем аялалла 1500 фут ҫӳллӗше аннӑ.

ЮГОСЛАВИ ПАРТИЗАНӖСЕН ҪӖНӖ ҪИТӖНӖВӖСЕМ

ЖЕНЕВА, июлӗн 11-мӗшӗ. (ТАСС). Кунта илнӗ хыпарсем тӑрӑх, Югослави партизанӗсем оккупантсен войскисемпе тата усташа войскисемпе хаяррӑн ҫапӑҫнӑ хыҫҫӑн хӗвелтухӑҫ Боснире халӑх пурӑнакан Сребреница, Власеница, Олово тата Хан-Пиесак ятлӑ пунктсене тытса илнӗ. Сребреницӑна тытса илнӗ чух партизансем усташа салтакӗсене 50 ҫынна пӗтерсе тӑкнӑ тата тӑшман салтакӗсемпе офицерӗсене 110 ҫынна тыткӑна илнӗ. 160 винтовка, 74.000 патрон тата ытти ҫар пурлӑхӗ те нумай тытса илнӗ. Олово местечкӑран пуҫласа Дрина шывӗ патне ҫитиччен сарӑлса выртакан района тӑшмантан пӗтӗмӗшпех тасатнӑ. Наступлени тӑвакан партизансен отрячӗсем тӑшмана хӗстерсе пыраҫҫӗ.

КӖСКЕН

▲ Союзниксен авиацийӗ пыра-пыра тапӑннине пула, Дюссельдорф хулине калама ҫук нумай ишӗлтерсе пӗтернӗ. Уйрӑмӑн илсен, 42 завода тата электростанцие чылай аркатнӑ.

▲ Июнӗн 25-мӗшӗнче Афины хулинче гитлеровецсен Грецири тискер кайӑкла ӗҫӗсене хирӗҫ протестлесе пӗтӗмӗшле стачка пуҫласа янӑ. Хулара халӑхпа оккупаци войскисем хушшинче тытӑҫусем пулса иртнӗ. Ҫавӑн пекех Грецин ытти хулисенче те массӑллӑ демонстрацисем пулса иртнӗ.

▲ Вишири радио ҫапла пӗлтернӗ: ӗҫ повинноҫӗ йӗркипе Германие кайман французсене пурне те Францири оборонӑллӑ ӗҫсенче ӗҫлеттереҫҫӗ, тенӗ.

„Гигант“ колхозра

„Гигант“ колхозӑн уйхирӗ таҫтанах сарӑлса выртать. Хайсен аллипе акса ҫитӗнтернӗ тырпул ҫине пӑхса халь колхозниксем савӑнаҫҫӗ. Аван ӳсет тырпул, ӑна вӗсем пӗр тӑккаламасӑр, тирпейлӗн вырса пуҫтарса кӗртме ӗмӗтленеҫҫӗ.

Паян та уйхирте хӗрӳллӗ ӗҫ пычӗ: утӑ ҫулчӗҫ, ӑна таварса типӗтрӗҫ, каҫ еннелле пуҫтарма тытӑнчӗҫ, теприсем — тырпулпа пахчаҫимӗҫ ҫинчи ҫумкурӑкӗсене ҫумларӗҫ.

Колхоз председателӗ коммунист Г. Чернышев юлташ каҫ пулас умӗн уй тӑрӑх ҫаврӑнса килчӗ; вӑл ӗҫ пахалӑхне тӗрӗсленӗ. Халь акӑ, ун патне бригадирсем пуҫтарӑнчӗҫ. Вӗсем паянхи ӗҫӗн итогӗсем ҫинчен каласа параҫҫӗ. Пахчаҫимӗҫ бригадин бригадирӗ, 67 ҫулхи Игнатий Степанч паян пахчаҫимӗҫсене ҫумкурӑкӗсенчен тасатса пӗтерни ҫинчен пӗлтерчӗ.

— Аван ӗҫлеҫҫӗ, — тет вӑл. — Ҫумкурӑкӗсем пачах юлмарӗҫ ӗнтӗ. 12 гектар табак лартнӑ, лайӑх пулчӗ.

Уйхир ӗҫӗн бригадирӗсем (вӗсем улттӑн) клевер ҫулас ӗҫ хӑвӑрттӑн пыни ҫинчен каласа пачӗҫ.

— 72 гектар ҫулнӑ, ыран пӗтеретпӗр, — пӗлтереҫҫӗ бригадирсем.

Кун хыҫҫӑн колхоз председателӗ Чернышев юлташ паян тунӑ ӗҫсене пӗтӗҫтерет, ыран валли нарядсем парать.

Ыран клевера ҫулса пӗтермелле. Малтантарах ҫулнисем типнӗ ӗнтӗ, ыран вӗсене пӗр ҫӗре турттарса капансем тӑвас пулать.

Вӑхӑт ҫурҫӗр еннелле кайсан ҫеҫ колхоз канцелярийӗ ҫынсенчен пушанать. Колхоз активӗ ыран татах та вӑйлӑрах ӗҫлес шухӑш-кӑмӑлпа килӗсене саланать.

* * *

„Гигант“ колхозӑн правленине кӗрсенех стена ҫинче пысӑк список ҫакӑнса тӑнине куратӑн. Ку вӑл колхозниксем кӑҫал миҫешер ӗҫкунӗ тунине, урӑхла каласан колхоз производствинче мӗнле хутшӑнса ӗҫленине кӑтартакан таблица. Унта 582 хушамат. Вӗсем хушшинчех ваттисем те, 7—8 ҫулхи ачасем те пур.

Екатерина Долгова тӗлӗнче 70 тӑрать. Пурте пӗлеҫҫӗ. Долгова юлташ хастарлӑ колхозница, 60 ҫула кайнӑ пулин те, пӗр ӗҫрен те юлмасть. Халь акӑ утӑ ҫинче стахановла тӗслӗхсем кӑтартать. 70 ӗҫкунӗ тунӑ вӑл кӑҫал!

— Унӑн ывӑлӗ, Петр, фронтра тӑшманпа паттӑррӑн кӗрешет, тепӗр ывӑлӗ, ҫамрӑк пулин те, колхозра маттур ӗҫлет, 100 ӗҫкунӗ ытла тунӑ. Ватӑ кинемей ывӑлӗсенчен юлас мар тесе тӑрӑшать, — каласа пачӗ пире учетчик Ф. Тимофеев юлташ.

Исаак Миговаров 16 ҫулта, комсомолец. Вӑл колхозӑн пур ӗҫне те активлӑн хутшӑнать. Тислӗк тӑкнӑ, ҫум ҫумланӑ, утӑ ҫулнӑ ҫӗрте тата ытти ӗҫсенче те вӑл яланах тӑрӑшса ӗҫлет. Кӑҫал вӑл 120 ӗҫкунӗ тунӑ.

Иккӗмӗш бригадӑри Михаил Семенч Барановӑн ҫыпӑҫуллӑ ӗҫӗ пур колхозниксемшӗн те паллӑ. 70 ҫулхи мучи ӗҫрен хӑрамасть, хуть те мӗнле ӗҫ хуш ӑна, пурне те тума хатӗр вӑл. Унӑн та виҫӗ ывӑлӗ фронтра.

Фронтовиксем пек ӗҫлекенсем колхозра сахал мар. Вӗсем вӑйлӑ тырпул туса илессишӗн, ҫӗршыва ытларах аш-какай, ҫӑм, сӗт-ҫу парассишӗн хӑйсен вӑйӗсене шеллемесӗр ӗҫлеҫҫӗ. Сыснасем пӑхакан Анна Викторова хӑйне пӑхма ҫирӗплетсе панӑ кашни сыснаран 11,5 ҫӑвӑр илес вырӑнне 15 ҫӑвӑр илнӗ; сурӑхсем пӑхакан Мария Солина, 16 ҫулхискер, иртнӗ ҫулта кашни сурӑхран 2,4 килограмм ҫӑм илес вырӑнне 2,7 килограмм илнӗ, кӑҫал 42 сурӑхран 54 путек илнӗ. Старши конюх Иван Кожанов та кашни кӗсрене пӗрер тиха хӑмлаттарса, вӗсене лайӑх пӑхса усрать.

Анчах колхозра кахалсем те пур. Чӑн та, сахал вӗсем, виҫҫӗн ҫеҫ: Варвара Петрова, Елизавета Козлова, Агриппина Федорова. Ҫапах колхозниксене вӗсемшӗн ыра мар пек пулас. „Вӗсем пирӗн колхоз ятне вараласҫӗ, пирӗн фронтри пек ӗҫлемелле“—теҫҫӗ колхозниксем.

Асӑннӑ колхозницӑсем кӑҫал нихӑшӗ те 5 ӗҫкунӗнчен мала ӗҫлемен. Хуть те мӗнле ӗҫе хушсан та, вӗсем яланах пушӑ мар, е «пуҫ ыратать». Анчах суя вӑл, ӑна колхозниксем ӗненмеҫҫӗ. Пӗтӗм сӑлтавӗ те вӗсен кахалли ҫеҫ.

* * *

„Гигант“ колхоз ялти ӗҫсыннисен 235 хуҫалӑхне пӗрлештерсе тӑрать. Колхоз, хӑйӗн членӗсем вӑй хурса ӗҫленипе, пур ӗҫе те вӑхӑтра туса пырать. Ҫуракине вӑл 10 ӗҫ кунӗнче пысӑк пахалӑхпа ирттернӗ, 309,8 гектар вырӑнне 421 гектар акнӑ. Ҫураки ӗҫне вӗҫленӗ хыҫҫӑнах тислӗк тӑкма, ҫум ҫумлама, ҫӗртме тума тытӑннӑ, силос хывнӑ. Ку ӗҫсене те вӑхӑтра вӗҫленӗ.

Колхозӑн 4 ферма, вӗсене пурне те комплектласа ҫитернӗ. План тӑрӑх сыснасем 167 пуҫ пулмалла, халь 179 пуҫ пур, ӗнесем 110 вырӑнне 112 пуҫ, сурӑхсем 160 вырӑнне 170 пуҫ усраҫҫӗ. Колхоз Хӗрлӗ Ҫара хӳхӗм лашасем сахал мар пачӗ, малашне те парать вӑл, паянхи куна унӑн 120 лаша вырӑнне 127 пуҫ пур.

„Гигант“ колхоз государство умӗнчи обязательствӑсене вӑхӑтра парса тӑрать. Аш-какай памалли ҫулталӑкри плана вӑл тахҫанах тултарнӑ, сӗт 11.785 литр памалла, вӑл 4—5 уйӑх хушшинчех 8.800 литр пачӗ, ҫӑм 129 килограмран 101 килограмм панӑ т. ыт. те. Ҫав вӑхӑтрах колхозниксем Хӗрлӗ Ҫар боецӗсем патне сахал мар парнесем янӑ, ӑшӑ тумтирсем, аш-какай, укҫа-тенкӗ панӑ. Танксен „Колхозник Чувашии“ колоннине тума вӗсем 75.000 тенкӗ панӑ.

— Пирӗн колхозниксем тӑшмана хӑвӑртрах пӗтерсе тӑкма хамӑрӑн тӑван Хӗрлӗ Ҫара мӗнпур вӑйран пулӑшма хатӗр. Ҫавӑнпа пур ӗҫе те вӗсем пӗр ҫын пек хутшӑнаҫҫӗ, организованно ирттереҫҫӗ. Ваттивӗтти, пурте фронт интересӗсемшӗн ӗҫлеҫҫӗ,—тесе каласа парать колхоз председателӗ Чернышев юлташ. 22 ҫулта ҫеҫ вӑл. Анчах колхоза йӗркеллӗ ертсе пырать.

* * *

Колхоз ҫураки ӗҫне ӑнӑҫлӑн вӗҫлесе, хӑйпе ӑмӑртакан Чапаев ячӗпе тӑракан колхозран мала тухрӗ. Ун чухне чапаевецсем уборка вӑхӑтӗнче мала тухасси ҫинчен каланине халь колхозниксем лайӑх астӑваҫҫӗ. Ҫавӑнпа вӗсем ҫитес уборкӑна тимлӗн хатӗрленеҫҫӗ.

Кӑҫал уйра 4 косилка, пӗр жнейка ӗҫлемелле. Паллах, тырра алӑпа та вырмалла пулать, ӑна вӗсем пӗлеҫҫӗ. Ҫавӑнпа кашни колхозник валли ҫурла шӑллатса хатӗрленӗ тата кӗреплеллӗ ҫавасем 120 тунӑ. Тырӑ хумалли амбарсемпе кӗлетсем, виҫесем, ут таврашӗсемпе урапасем, тырпул тыткаламаллисем колхозӑн ҫителӗклӗ. Тырӑ вырма тухсан, малтанхи кунӗнчех, ясли тата обществӑллӑ столовӑй ӗҫлеме тытӑнать. Вӗсем валли те ҫимӗҫсем хатӗрленӗ, унта ӗҫлеме ҫынсене уйӑрнӑ.

„Гигант“ колхоз членӗсем кӑҫал хӑйсем умне гектартан 120 пӑт тӗштырӑ туса илес задача лартнӑ. Ҫакӑншӑн сахал мар ӗҫлерӗҫ вӗсем, татах та лайӑхрах ӗҫлеме хавхаланаҫҫӗ. Ҫанталӑк тепле тӑрсан та, „Гигант“ колхоз членӗсем ӑнса пулнӑ тырпула пӗр тӑккаламасӑр, тирпейлӗн пухса кӗртме хатӗрленеҫҫӗ.

Х. ЛИСИН.
ВӐРНАР, (хамӑр корр.).

Ответлӑ редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

Мускав облаҫӗнчи Педагогика Институчӗ 1943—44 ҫул валли 1-мӗш курса тата аслӑ курссене те вӗренме студентсем илесси ҫинчен пӗлтерет. Ҫак факультетсене илеҫҫӗ: естественнӑй, географи, физикӑпа математика, истори, чӗлхепе литература.

Студентсене общежитие вырнаҫтараҫҫӗ.

Заявленипе пӗрле ҫак документсене памалла: 1) автобиографи, 2) вӑтам шкул пӗтерни ҫинчен калакан аттестат, 3) сывлӑх мӗнлине кӑтартакан справка, 4) виҫӗ фотокарточка.

Заявленине ҫак ҫулхи июлӗн 15-мӗшӗччен илеҫҫӗ.

Адрес ҫапла: Киров облаҫӗ, Мамлык хули, Комсомольски урам, 4-мӗш номерлӗ ҫурт, Мускав облаҫӗнчи Педагогика Институчӗ. 3—1

Чӑвашпромстрахкассӑна яланах ӗҫлеме ҫак специальноҫсене пӗлекенсем кирлӗ: доверенӑй врач, инспектор, бухгалтерсем тата шут ӗҫне пӗччен вӗренсе пыракан учениксем.

Ҫак адреспа ыйтса пӗлмелле: г. Чебоксары, Набережная реки Кайбулки, 2, „Кожупряжь“ промартелӗн ҫурчӗ. 2—2.

Чӑвашгосстраха Управленире ӗҫлеме ҫак специальноҫсене пӗлекенсем кирлӗ: ревизорсем, страховой инспекторсем. Районсенчи инспекцисенче ӗҫлеме —бухгалтерсем кирлӗ.

Ҫак адреспа ыйтса пӗлмелле: Шупашкар хули, Карл Маркс урамӗ, 10, Чӑвашгосстрах.

РЕДАКЦИ АДРЕСӖ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати, ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторӑн — 0—67, редакци секретарӗн—4—26, парти пурнӑҫ пайӗн—3—99, промышленноҫпа ялхуҫалӑх пайӗн—5—31, издательство конторин — 0—23.

з № 1 Управления полиграф промышленности при СНК ЧАССР. Заказ №2. Ф. 6. 53 84 п. л.